

volkskrant.nl

'Burgers veel minder goed in staat om dingen zelf te regelen dan overheid denkt' - Wetenschap

Topics

5-6 minuten

De overheid heeft te hoge verwachtingen van wat burgers zelf kunnen regelen. Ook mensen die wel snappen wat er van hen wordt verwacht zijn daartoe lang niet altijd in staat in stressvolle situaties, zoals na ontslag of bij een faillissement. Juist dan wordt veel van hen gevraagd. De overheid moet daarom meer coulantie tonen en niet meteen sancties of boetes uitdelen. Een moment van onoplettendheid of zwakte zou niet meteen ingrijpende gevolgen moeten hebben.

Door: Sammie Peters 24 april 2017, 12:30

Dit stelt de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, een belangrijk adviesorgaan van de regering, in [een rapport](#) dat maandag is gepresenteerd. De raad roept de overheid op bij het maken van beleid meer rekening houden met het beperkte 'doenvermogen' van mensen. Op terreinen als de gezondheidszorg, de arbeidsmarkt en eigen financiën hebben mensen in de afgelopen jaren steeds meer verantwoordelijkheden gekregen. De overheid gaat er vaak van uit dat genoeg kennis vanzelf tot het juiste handelen leidt, maar, zo stelt de WRR, ook het 'doenvermogen' speelt daarbij een grote rol. Om zelfredzaam te zijn moet je een plan kunnen

maken, in actie komen, volhouden en om kunnen gaan met verleidingen en tegenslag. Dat doenvermogen is niet bij iedereen toereikend, zeker niet in stressvolle situaties.

Doenvermogen

Bij verschillen in het doenvermogen is geen strikte scheidslijn te trekken tussen bijvoorbeeld hoog- en laagopgeleiden. Het gaat vaak om karaktereigenschappen die deels erfelijk zijn. Niet 'alle burgers hebben in aanleg gelijke kansen op redzaamheid', aldus de raad.

De overheid moet daarmee meer rekening houden en mensen meer kansen geven om hun fouten te herstellen, zeker als iemand de gevolgen niet kon overzien. Deze benadering vergroot volgens de WRR de redzaamheid van de burger en de legitimiteit van de overheid, omdat mensen er dan op kunnen vertrouwen dat niet elke onbewust gemaakte fout meteen tot straffen leidt.

Bij onregelmatigheden moeten uitvoeringsinstanties daarom eerst persoonlijk contact leggen om te kijken of er sprake is van niet willen of niet kunnen voordat sancties worden opgelegd, adviseert de raad. In het algemeen raadt die de overheid aan zeer terughoudend te zijn met het uitbreiden van de keuzevrijheid bij noodzakelijke financiële voorzieningen zoals ziektekosten, pensioenen en de arbeidsongeschiktheidsverzekering. Ook roept de WRR de regering op experimenten te doen met het verminderen van de druk op het doenvermogen van mensen rondom gebeurtenissen als een echtscheiding.

Knelpunten

Gezondheidszorg: de actieve patiënt

Mensen hebben de afgelopen jaren steeds meer zelf de regie gekregen over de zorg die ze krijgen. Zo kunnen mensen bijvoorbeeld steeds meer samen met de arts beslissingen nemen. Er is veel aandacht voor informatie, maar om mee te kunnen beslissen heb je zicht nodig op verschillende behandelmethoden en moet je die kunnen afwegen. Als je in afwachting bent van een diagnose, of die net hebt gekregen, ben je vaak niet zo mondig. Mensen weten niet wat ze kunnen vragen of zeggen als patiënt. Ze zijn bezig met verwerken en voelen zich vaak bang. De helft van de informatie die mensen in de behandelkamer krijgen, vergeten ze weer.

Eigen financiën: schuldsanering

Om in de schuldsanering te komen moet je zelf hulp vragen, maar die stap is vaak groot. Mensen schamen zich en vinden dat ze hun problemen zelf moeten oplossen. Tussen de eerste betalingsachterstand en een aanmelding bij de schuldsanering zit gemiddeld vijf jaar. Dat komt ook omdat het voor veel mensen lastig is om aan de voorwaarden te voldoen. Zo wordt er gekeken naar iemands gedrag: de administratie moet op orde zijn om nieuwe schulden te voorkomen. Maar juist mensen in de schulden zijn het overzicht kwijt, kunnen niet meer vooruitkijken en staan continu onder druk van schuldeisers.

Arbeidsmarkt: persoonlijke ontwikkeling

Door de flexibilisering op de arbeidsmarkt moeten werknemers zich steeds blijven oriënteren op een volgende baan. Omdat voor een andere baan vaak andere kennis en vaardigheden nodig zijn, moeten mensen zich steeds blijven ontwikkelen waardoor de grenzen tussen scholing en werk vervagen. Om van baan te

wisselen moet je een goed zelfbeeld hebben en weten wat er op de arbeidsmarkt speelt. Daarvoor heb je bijvoorbeeld een netwerk nodig dat je moet durven aanspreken. Dat kan en durft niet iedereen.

A form consisting of a large empty rectangular box at the top, and a row of six smaller empty rectangular boxes below it.